Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0231
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 121. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 121. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 3, 1953. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАПРОПОНУВАВ РЕОРГАНІЗАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ

Вашингтон. Президент Айзенгавер вніс в понеділок, 1-го червня до Конгресу два конкретні пляни, пропонуючи далекойдучу реорганізацію Державного Департаменту. Згідно з плянами президента Айзенгавера, діяльність Державного Департаменту мала б бути обмежена до його передвоєнної ролі, себто виключно до закордонної політики та політичного плянування, а всі оперативні функції мали б бути передані новим організаціям — Інформаційній Агенції З'єдинених Держав та Адміністрації Закордонних Діянь (Операцій). Передаючи ці пропозиції Конгресові, президент Айзенгавер попередив, що він має в цій справі ще дальші реорганізаційні пляни, які запропонує Конгресові впродовж року. Метою теперішнього реорганізаційного пляну, згідно з вияснениями президента Айзенгавера, є: 1) звільнити Державний Департамент від завдань, які в післявоєнному періоді втягали його багато разів в політичні суперечності та 2) піднести функції державного секретаря до загального політичного нагляду над усіми програмами закордонної інформації та закордонної допомоги. Згідно з новою програмою, такі суперечні агенції, як „Голос Америки" та інші інформаційні програми будуть відділені від Державного Департаменту та сконцентровані в одній Інформаційній Агенції, що буде тільки під загальним наглядом державного секретаря. Так само Агенція Взаємної Безпеки стане зав'язком нової Адміністрації Закордонних Операцій, що перебере теж всі інші програми американської технічної, господарської і військової допомоги чужим країнам. Ці дві нові головні агенції матимуть адміністраційну автономію, подібно, як її досі мала Агенція Взаємної Безпеки. На чолі тих двох агенцій стоятимуть директори, залежні безпосередньо від державного секретаря Джана Фостера Долеса. Рівночасно з цим президент Айзенгавер запропонував ще два інші пляни урядової реорганізації, що разом становлять вже дев'ять таких реорганізаційних плянів від часу перебрання влади президентом Айзенгавером. Для реорганізації уряду президент Айзенгавер був створив окремий Президентський Дорадчий Комітет з Нелсоном Рокефелером на чолі й вчора пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті заявив, що завдання того Комітету вже практично завершені.

Йорті твердить, що не буде обмежень у видатках на літунство

Вашингтон. — Конгресмен Семюел В. Йорті твердить, що повернули назад один більйон долярів видатків на літунство, який раніше були обтяли з пропонованих $16,000,000,000. Уряд президента Трумана пропонував на літунство $17,500,000,000. Але секретар літунства Талбот заявив, що числа, подавані конгресменом Йорті, „недокладні", а помічник секретаря оборони В. Дж. МекНіль сказав, що він нічого не знає про зміни, про які говорив демократичний конгресмен з Каліфорнії, Йорті. В справі бюджету відбуваються дальші переслухання військових фахівців на сенатській комісії видатків, де знають секретарі окремих родів зброї.

Суд знову відкинув відклик Розенбергів

Федеральний суддя Ірвінг Кауфман відкинув відклик оборони атомових шпигунів, подружжя Розенбергів про зміну їм кари смерти на двадцятирічне ув'язнення. Минулої п'ятниці цей же суддя Кауфман вирішив, що подружжя Розенбергів мають закінчити своє життя на електричному кріслі у в'язниці Сінг-Сінг в тижні, що почнається 15 червня. Оборона засуджених поробила усі можливі заходи для відтягнення чи заміни кари смерти на іншу кару. Проте усі її дотеперішні заходи не дали бажаного нею результату і кінцеве вирішення знову опинилося в руках судді Кауфмана, якому довелося ще раз зважити доводи оборони. Оборона твердить, що найвища кара, передбачена за такі вчинки, як провина Розенбергів, не повинна пересягати 20 років, бо Розенберги були суджені за шпигунство у мирний час, тоді, як кара смерти передбачена для шпигунів військового часу. Натомість представники обвинувачення — представили свої доводи, вказуючи протилежні твердження щодо часу і обсягу вини засуджених. Суддя прийшов до висновку, що шпигунство відбувалось під час війни і що приписи військового часу цілком примінимі у даному випадку.

ДОЛЛЕС ПРО ПОТРЕБУ ЗАМИРЕННЯ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ І В АЗІЇ

Вашингтон. — У телевізійно-радіовому виступі, що був передаваний по усій країні, державний секретар Дж. Фостер Доллес говорив про враження із своєї подорожі по країнах близького та середнього сходу і південної Азії. Загальні висновки Доллеса зводились до ствердження важливости обширу, в якому він побував і необхідности об'єднання країн цього обширу, поскільки непорозуміння в тій частині світу можуть викликати небезпечні наслідки. Промовець ствердив, що уряд президента Айзенгавера має в пляні для запрязнення народів того обширу, для ударемнення плянів Кремлю викликати неспокій в цій частині світу. Отож повинна припинитись неприязнь між Ізраїлем і арабськими країнами з огляду на спільну для них небезпеку з боку комунізму. Доллес висловився з признанням про народи, серед яких він побував, запевнивши, що „народи, які ми відвідали, це горді народи, що мають велику традицію і, як я переконаний, велике майбутнє". Тому особливо важливо запевнити ці народи про те, що країни, які об'єдналися в північно-атлантійській спільноті ніяких захватницьких задумів не мають, та що вони не думають про відновлення своєї колоніяльної могутности або про відібрання своїх бувших колоній. Згадавши про болючу справу Палестини, Доллес підкреслив, що араби більше непокояться сіонізмом, ніж комунізмом. У цій проблемі політика ЗДА повинна бути безсторонньою, не прихиляючись ні до однієї з суперницьких сторін.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У.Н.С. ЗАКЛИКАЄ ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 20-тих РОКОВИН ГОЛОДУ

Головний Уряд Українського Народного Союзу, з нагоди свого річного засідання в тижні від 25 до 29-го травня, звернув окрему увагу на 20-ті роковини страшного, зорганізованого большевицькою Московою голоду в Україні та звернувся із закликом до ширшого загалу членства УНС, щоб ці роковини відповідно відзначило. В заклику Головного Уряду УНС в цій справі сказано:

До Членів Українського Народного Союзу в З'єдинених Державах і Канаді:

Цього року припадає 20-та річниця найбільшого злочину в історії, що його допустилася імперіялістична Москва над волелюбним Українським Народом, намагаючись штучно зорганізованим голодом зламати спротив Українського Народу проти накиненого йому силою диктаторсько-комуністичного панування Москви та знищити його волю до самостійного життя в незалежній, народоправній Українській Державі. Понад шість мільйонів наших рідних сестер і братів впали тоді жертвою комуно-московського варварства. Опустіли тоді квітучі колись українські оселі, а трупи померлих з голоду власників плодючої української землі десятками тисяч валялись по всіх широких просторах многострадальної України, бо московський кат не встигав хоронити їх.

Американські українці вже тоді масовими демонстраціями звертали увагу світові на той страшний злочин Москви, але серед американців не багато було таких, що могло повірити в те страшне пекло, яке вчинила Москва на Україні. Від того часу Америка й світ вже мали нагоду переконатись та пізнати всю злочинність Кремля. Катинь, Вінниця, комуністичні варварства в Кореї й мільйони втікачів — живі свідки большевицького пекла, поступово відкривають світові очі та здирають з Москви облудну маску. Ми, американські українці, повинні прикласти всіх зусиль, щоб приспішити цей процес пізнання злочинного обличчя імперіялістичної Москви, а 20-та річниця страшного голоду в Україні дає на це окрему нагоду.

Тому; Головний Уряд Українського Народного Союзу закликає всіх своїх членів в З'єдинених Державах Америки й в Канаді ініціювати й прилучуватись до ініціятиви інших та влаштовувати в рямках існуючих місцевих законів найбільш масові й найбільш вимовні демонстрації проти московського народобивства в Україні та в інших поневолених Москвою країнах. Рівночасно Головний Уряд Українського Народного Союзу закликає всіх членів, щоб в цьому році, в 20-ті роковини найбільшого мучеництва України, збільшили свою багатобічну акцію в користь визвольних змагань Українського Народу, зокрема закликає їх збільшити свою жертвенність на Народний Фонд УКК.

Головний Уряд Українського Народного Союзу.

В 20-ту річницю голоду в Україні, старанням і коштом Українського Народного Союзу, появиться вже в найближчих днях нова праця проф. Кларенса Меннінга, книга англійською мовою: „Україна під Совєтами".

Українці Клівленду маніфестували в роковини голоду в Україні

Клівленд, Огайо. (О. М.) — В суботу 30-го травня Українська Громада міста Клівленду відбула імпозантну жалобну маніфестацію в 20-ті роковини зорганізованого Москвою голоду в Україні. О год. 2-гій після полудня чотири православні священики відправили панахиду за померлих українських жертв московського народобивства. Панахида й маніфестація відбулася біля символічної могили на міській площі біля Сити Гол. Панахиду співали злучені хори місцевих православних церков. Під час маніфестації англійською мовою промовляв адвокат О. Е. Малицький, а ред. Яків Ємець промовляв по-українськи. П-ні Михайлина Вовк, очевидець голодної трагедії в Україні, розповіла кілька епізодів з тих трагічних часів. Під час маніфестації співав Український Національний Хор під диригентурою проф. Я. Барнича. В маніфестації, під час якої роздано коло 10,000 відповідних летючок англійською мовою, взяло участь коло 5,000 осіб. Поодинокі місцеві організації, як теж представники інших поневолених Москвою народів, складали вінки біля символічної могили. Маніфестацію започатковано американським, а закінчено українським гимнами.

КОРОНАЦІЙНІ ВРОЧИСТОСТІ В ЛОНДОНІ

Лондон. — День 2 червня — важливий день для Британії та її спілки народів. Англійці вже від неділі зайняли місця вздовж тих вулиць, якими йтиме коронаційний похід із Букінгемського палацу до Вестмінстерського абатства, де відбудеться акт коронації. Навіть дощ не опорожнив вулиць, бо люди хотіли затримати свої місця, щоб могти бачити королеву, як вона поїде в старовинній кареті, що її тягнуть вісім коней. Вестмінстерське абатство прийняло святковий вигляд. Його сіра простота замінилася в пишну палату, що сяє від золотої краски та від спиж килимів, що прикрашують стіни. Там мають зміститися 7,000 гостей, що прибули на коронаційні врочистості з усіх частин британського комонвелту та з усіх держав світу. В шостій годині ранку 2 червня абатство почало заповнюватися гістьми, які займають всі визначені місця, а порожнім залишається тільки трон короля Едварда I, а під ним лежить шотляндський коронаційний камінь, на якому колись коронувались шотляндські королі. На цьому камені буде коронована Єлисавета II, якій вложить корону на голову Кентерберійський архиєпископ, вимовляючи такі слова: „Бог коронує Вас короною слави й справедливости, яка, маючи правдиву віру та овочі численних добрих діл, дасть Вам корону вічного королівства при допомозі дарів від Того, чиє королівство триватиме вічно. Амінь". Після того королева сяде на королівський трон. Трон має низькі поруччя, так що всі гості зможуть бачити, як архиєпископ вкладає корону на голову королеви.

Сенатори домагаються, щоб президент не допустив до виступу ЗДА з ОН

Вашингтон. — Так звані „сенатори - інтернаціоналісти" домагаються, щоб президент Айзенгавер своїм впливом не допустив до того, щоб ЗДА виступили з ОН на випадок, коли б Об'єднані Нації вирішили визнати комуністичний Китай та дати йому місце в ОН, де тепер засідають представники націоналістичного Китаю. Ця група сенаторів звернулася до Білого Дому з таким домаганням, але секретар президента Айзенгавера заявив, що досі президент не вирішив цієї справи. Справа в тому, що недавно сенатська комісія ухвалила поправку, голосуючи над бюджетом, щоб ЗДА виступили з ОН, коли б ця світова організація вирішила допустити до ОН представників комуністичного Китаю. Сенатор республіканської партії Джордж Д. Айкен заявив, що згадана ухвала сенатської комісії, — це наступ сенату на конституційні права президента, який має право вирішувати справи закордонної політики.

Уступлення голови ветеранів

Вашингтон. — Президент Айзенгавер погодився „з жалем" на уступлення керівника справ ветеранів, Чарлза Грея, мол. Подробиці цього уступлення не відомі, бо листування між Гресм і президентом не опубліковане. Відомо лише, що адміністратор справ ветеранів неудужав деякий час і вже відходив на відпочинок для поправи здоров'я. Грей очолював Адміністрацію Ветеранів від 1947 року. Він має тепер 64 роки і є ветераном обох світових воєн, коли під час військової служби осягнув ступень генерал-майора. Під час першої світової війни, він познайомився з майбутнім президентом Труманом, — їхня дружба затрималася і пізніше.

Починається сезон на Союзівці

Хоч на Союзівці, вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу, ще завершуються останні ремонтні роботи в підготові до святочного відкриття оселі, яке відбудеться в днях 4 і 5-го липня ц.р., там вже тепер почався та з кожним днем розгортається вакаційний сезон. Минулої суботи й неділі, не зважаючи на доцьову погоду, Союзівку відвідало понад 100 осіб з різних місцевостей стейтів Пенсильвенія, Ню Джерзі, Ню Йорк, Конектикат і Массачусетс. З Ковзв, Н. Й., приїжджав окремий автобус, переважно з урядниками й членами 57 відділу УНС, що бажали особисто познайомитись з тісю оселею. Багато з відвідувачів, одушевлюючись положенням та вигодами Союзівки, замовили собі відразу місце на довший вакаційний побут. Тимчасом, підготовка до святочного відкриття 4-го і 5-го липня вже завершується й загально очікується великого здвигу народу на Союзівці з тієї нагоди.

Бразілія прийме 17,000 нових імігрантів

Ріо де Жанейро. — Федеральний уряд виявив, що допустить 17,000 імігрантів на фарми в поточнім році, щоб виконати заплановану продукцію. Уряд має на меті витратити $45,000,000 на розселення імігрантів на фармах, щоб збільшити жнива в країні, головно збіжжя, рижу й квасолі. Між імігрантами матимуть першество італійці й голляндці.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

На фотографії, зробленій під час останнього річного засідання, що відбулося в тижні від 25-го до 29-го травня ц. р. в Ню Йорку, в першому ряді сидять (зліва): гол. радна Анна Васильовська (Шікаго), гол. контр. Володимир Гіряк (Торонто, Канада), гол. конр. Володимир Коссар (Вінніпег, Канада), гол. контр. Дмитро Капітула (МекАду, Па.), гол. касир Роман Слободян, заст. гол. предсідника Йосиф Лисогір, гол. предсідник Дмитро Галичин, заст. гол. предс. Геновефа Жеребняк (Акрон, Огайо), гол. секретар Григорій Герман, гол. редактор „Свободи" д-р Лука Мишуга, гол. контр. Степан Куропась (Шікаго), гол. контр. д-р Амврозій Т. Кібзей (Дітройт), та гол. радна Олена Штогрин (Філаделфія). — В другому ряді стоять: головні радні: Петро Кучма (Ню Йорк), Володимир Дідик (Дітройт), Тарас Шпікула (Шікаго), Іван Кокольський (Вунсакет, Р. Ай.), Іван Романишин (Ірвінгтон, Н. Дж.), д-р Іван Василенко (Торонто, Канада), Василь Гусар (Рачестер), Дмитро Шмагала (Клівленд), Микола Давискиба (Маттапан, Масс.), і редактор „Юкрейнієн Віклі" Степан Шумейко.

БРИТАН. ЕКСПЕДИЦІЯ ЗДОБУЛА НАЙВИЩИЙ ВЕРХ ГІМАЛЯЇВ

Лондон. — Агенство Ройтер подало вістку з Катманду, Непаль, що два члени британської експедиції здобули найвищий верх Гімаляїв — гору Еверест, найвищу гору в світі. Гора Еверест, названа так іменем англійського геодота Джорджа Евереста й відома теж під назвою Чомолюнгма, висока на 29,002 стіп (8,882 метри). В повідомленні Ройтера сказано, що один новозеляндський пасічник і альпініст Едмонд Гіллари та ще один член експедиції на ім'я Тенсінг Норкей вийшли на найвищий верх Гімаляїв минулої п'ятниці, здобуваючи гору з південного боку. Вістку цю переслано спеціяльним післанцем з табору експедиції до найближчої радіостанції в Намче Базар. Спеціялісти ,твердять, що цей успіх в здобутті гори Еверест був можливий головно завдяки сприятливій погоді та добрному вишколові й пристосуванні членів експедиції, яку очолює полковник Г. С. Гунт. На дальші подробиці тієї події треба буде ще кілька днів чекати. Вважають, що експедиція поробила максимальні зусилля, щоб могти добитись того великого успіху й передати про нього повідомлення власне в день коронації Єлисавети II. Лондонський „Таймс" та деякі інші газети випустили з цього приводу окремі, спеціяльні видання. Здобуття вершка Евересту британською експедицією є перше в історії, хоч було вже багато спроб вийти на нього. Британська експедиція складалася з 13 осіб і була вже одинадцятою з черги в намаганнях здобути гору Еверест, впродовж останніх 30 років. Багато з попередників теперішних переможців заплатили ці свої намагання своїм життям. Теперішня експедиція вибралася в дорогу з бази в Катманду в індійській країні Непаль в дні 10-го березня, отже зусилля дістатись на шпиль тривали майже 90 днів. Експедиція мала зі собою три прапори: англійський, непальський і Об'єднаних Націй, які від тепер повіватимуть на найвищому верху в світі. Здобуття гори Еверест, що досі було тільки мрією всіх спортовців, тепер вже стало дійсністю.

Південна Корея домагається підписання пакту взаємної оборони з ЗДА

У Вашингтоні отримано домагання президента Південної Кореї Сінгмана Рі, щоб, як заснов для згоди південно-корейського уряду на теперішні мирові переговори, заключити з Кореєю договір взаємної оборони. З цим з'вязалась би військова і економічна допомога цій країні. Відомість про таке становище корейського президента розважається пресою, хоч офіційні урядові чинники про це ще не висловились. Було сподівання, що корейська справа стане предметом обговорення на нараді в Крайовій Раді Безпеки, однаке державний секретар, Дж. Доллес, вийшовши із цієї наради, заявив, що на ній справа Кореї не розглядалась. Предложення Кореї на взаємну оборону — справа не нова. Зокрема корейський амбасадор у Вашингтоні, д-р Ю Чан Янг звертав увагу в Державному Департаменті на потребу забезпечення його країни у випадку майбутньої чергової атаки комуністів. Амбасадор зазначив при тому, що, хоч його підбадьорує заява президента Айзенгавера ніколи не залишити Кореї, проте корейський народ був би радий мати про це „чорним на білому".

„Законне" невільництво в Чехословаччині

Відень. — Парлямент комуністичної Чехословаччини вчора ухвалив, що всі чоловіки у віці до 60 років і жінки у віці до 50 років можуть бути змушені до необмежених годин праці для держави або громади поза своїми звичайними годинами праці. Кілька днів раніше проголошено девальвацію чеської корони, що у висліді ограбило громадян тієї країни з усіх їх ощадностей. Комуністична преса коментує новий робітничий закон як „тимчасовий", виправдуючи його „надзвичайними трудностями". Новий закон означає, що чеський робітник, який працював досі 48 годин на тиждень, може бути змушений тепер до необмежених додаткових годин праці в державних фабриках чи копальнях.

Корнійчук найменований першим заступником голови ради міністрів УССР

Москва. — Совєтська преса повідомляє, що „добре відомий українець" Олександер Корнійчук був найменований першим заступником голови Ради Міністрів Української Соціялістичної Совєтської Республіки. На цьому місці він заступить А. П. Єременка, що був найменований головою Української Індустріяльної Ради. Низку змін переведено теж в маріонетковому уряді Естонської підсовєтської Республіки.

ТІТО СКАСУВАВ ПОЛІТИЧНИХ КОМІСАРІВ В АРМІЇ

Београд, Югославія. — Президент Тіто скасував систему політичних комісарів в югославських збройних силах, запевняючи, що теперішні обставини вже більше такої системи не вимагають. Політруки в югославській армії, що носили військові уніформи й мали ранги військових старшин, були введені в тій армії ще з часів її партизанської війни проти німців та цілком відповідали становищу й ролі таких же політруків в совєтській армії. Тепер після зірвання Тіта з Московою й керованим нею Комінформом в 1948 році югославські комуністичні лідери вважали за відповідне задержати в армії політруків, хоч це цілком часто зустрічалася з критикою Заходу, головно після того, як Тіто почав поступово переорієнтовувати свою політику на Захід. Діло в тому, що політруки це найчастіше звичайні пропагандисти, без будь-якого військового вишколу й знання, але ранга військових старшин давала їм право забирати голос у вітальних стратегічних справах, в яких вони не мали жадного поняття. Касуючи політруків, Тіто рівночасно заявив, що збройні сили все ж таки потребують відповідного „виховання" й тому він, на місце політруків, створив нову систему „асистентів командантів", що й займатимуться таким „вихованням", але без права голосу в чисто військових справах. Коментуючи вістку про повалення політруків, один із західних зв'язкових старшин в Югославії заявив, що „тепер буде далеко легше мати до діла з югославськими військовими лідерами".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОЗПОРОШЕНІСТЬ

Сили в нас є, але не аж такі великі, щоб могти дозволити собі на працю без якоїсь системи, без уваги на те, що найголовніше, а що менше важливе, чи навіть маловажне. До того навіть і те, що вважаємо найважливішим, неможливо виконати в один короткий час. Теж не забуваймо, що вся наша політична, гуманітарна, чи культурна праця получена з коштами. Збирати одночасно на цілий ряд різних цілей, значить підривати всі акції, або відсувати їх здійснення на неозначений час. А якраз таке в нас дієтся. Всюди бачимо людей з лістами і бльочками, що підходять, як самі знаємо, до одних і тих самих осіб з проханням скласти пожертву. Наслідок такий, що жертвенність не поширюється на щораз більший круг осіб, що повинно бути, а тільки зменшується як щодо осіб, так і висоти пожертв.

Як надійде осінь, ми попадаємо в смугу різного роду народних свят. До чого воно доводить, довідуємось з статті на цю тему, що є на іншому місці. Додамо тут хіба те, що народні свята це не тільки спогади минулого. Куди важливіше в сьогоднішній час говорити про сучасне, про те, що годиться говорити, щоб мрії-спогади здійснились, щоб ми об'єднались бодай на американсько-українському ґрунті для цеї праці, яку тут треба й можна виконати.

Берім, як приклад, американських поляків. Вони пробили Катинем великий мур. Били в нього послідовно й вперто та довго, навіть дуже довго, щоб вивести на денне світло совєтський злочин, захований, між іншим, також і в актах військового департаменту, чи навіть департаменту стейту. Якого ж то великого розголосу набрали в Америці переслухання в справі кремлівської масакри польських полонених в Катинськім лісі! Вкінці навіть сам департамент стейту звернувся до Конґресової комісії закордонних справ, щоб вона ухвалила резолюцію з проханням до президента Айзенгавера, щоб він передав цей совєтський злочин Об'єднаним Націям до дальшої акції. Правда, справа перемир'я в Кореї, це наразі припинила. Катинь, як говорено в Конґресі, це „динаміт" і тому треба бути з ним осторожним в часі, коли є надія на замирення, хоч конґресмен Рей Медден, демократ з Індіяни, був іншої думки і твердив, що якраз така резолюція можливо стримає комуністів в Кореї від знущань над американськими полоненими. Та ми хочемо звернути увагу, що в цій резолюції є точка, в якій взивається Асамблею Об'єднаних Націй створити Комісію для розсліду інших совєтських масових вбивств і злочинів проти людства. Тут виразно згадували про злочини над американськими вояками в Кореї та Вінницю. Але чи ми вже готові до таких переслухань в Конґресі чи в Об'єднаних Націях, як у справі Вінниці, так і голоду в Україні? Скільки місяців ми витратили на взаїмну боротьбу з приводу Місії УККомітету до Европи, замість звернути нашу енергію на цю важливу справу, про яку говоримо.

Або справа „вільної польської армії", про яку прочитали ми щойно в нюйоркських газетах. Конґресмен О'Конскі вже заповів, що впродовж червня внесе в Палаті Репрезентантів поправку до законопроєкту в справі оборони, домагаючись приділення $250,000,000 для творення „Польської Армії" з 200,000 вояків під проводом ген. Андерса. На це, як заявив конґресмен, Пентаґон уже дав свою згоду.

Як бачимо, американські поляки, включно з тими, що недавно до них прибули, ставлять перед собою великі цілі й звертають усю енергію американсько-польської спільноти на здійснення тих цілей. З Катинем була важка справа, але вони свого добились, переборовши усі перешкоди довгою і впертою працею. Не виключене, що їм вдасться ще й з творенням польської армії на еміґрації та що Америка дасть на це гроші й зброю.

Чи ж і ми не повинні займатись ось такими серйозними справами і про них писати та говорити на наших народних святах і зібраннях? Хіба вже мало між нами таких, щоб не знали історії життя та діяльности наших найвизначніших постатей новітньої доби, чи історії та значення Першого Листопада і Свята Злуки. Тим більше, що тепер на таких святах молоді дуже мало, а є головно старше громадянство, яке добре про це все знає. Тому теж згадуючи минуле, треба доконче зв'язувати його з тим, що нам тепер робити.

Післясталінська національна політика

В післясталінському Совєтському Союзові національне питання далі є найтяжчою проблемою для кремлівських диктаторів, і смерть Сталіна в цьому питанні не принесла ніяких змін. Московська преса приносить щоденно безліч фактів дальшого наступу російського імперіялізму на ним поневолені національності. Суть так званої дружби народів заключається в такій схемі: всі російські історичні постаті проголошуються як передові люди, тоді як історичні постаті інших народів плямуються як зрадників своїх народів. Вся історія народів, що тепер входять до складу СССР, трактується як постійне стремління цих народів добровільно приєднатися до російського народу.

27 квітня Правда надрукувала велику статтю Панкратової про дружбу народів, в якій давно відомими і фальшивими аргументами доказує, що в СССР всі нації рівні і можуть без жодного тиску розвивати власну культуру. Але тут же зазначає, що „російський народ з його ясним розумом, стійким характером і терпінням, з його революційним розмахом заслужив загальне признання як керівна сила Совєтського Союзу... Життєві інтереси людей праці всіх народів Росії рішуче диктували їм необхідність об'єднання навколо російського пролетаріяту".

В Києві готується до друку збірник „Літопис великої дружби", присвячений „трьохсотліттю воз'єднання України з Росією". Група письменників на українській і російській мові пише збірну поему „Звернення до великого російського народу".

Так Москва не пропускає жодної нагоди, щоб, фальшуючи історію, виправдати свою загарбницьку політику. Коли грузинський письменник Мревшвілі написав п'єсу з грузинського життя про творця власної культури Бараташвілі, то йому радять ясніше показати „ідеї передових людей Росії". В найновішій історії таджицького народу Б. Гафуров „розкриває історичне коріння дружніх зв'язків середньоазійських народів з їхнім старшим братом — великим російським народом. Автор, звичайно з наказу Москви, твердить: „Середня Азія після приєднання до Росії (в кінці 19 століття) отримала можливість приєднатись до передової культури російського народу і його революційної боротьби".

Московська преса окремими статтями відзначила ювілей таджицького письменника Садрідіна Айлі. Правда (27 квітня) писала, що письменника визволили „з в'язниці російські солдати. Вперше відчув Айлі теплоту дружніх рук і братерської допомоги російського народу. І як Айлі отримав свободу з рук російського народу, то так весь таджицький народ звільнила від рабського гніту совєтська Росія". В такому ж тоні 7 квітня писала Правда про азербайджанського письменника і мислителя Мірза Фаталі Ахундова: „Вирішальне значення в розвиткові поглядів Ахундова мало глибоке розуміння ним великої прогресивної ролі Росії в долі азербайджанського народу. Всією своєю творчістю Ахундов сприяв зближенню з російським народом, приєднанню свого народу до передової культури Росії".

Так Москва за прикладом Гітлера систематично проводить політику вищости російського народу, який покликаний керувати іншими народами. Передсталінська і після сталінська національна політика в СССР дає незаперечний доказ того, що диктатура Сталіна не опиралася на комуністичну доктрину і не була його власною ініціятивою. Свою силу Сталін черпав в імперіялістичній природі російського народу. Росія потребувала комунізму, а комунізм потребував Росії. І якщо коли судилося цій імперії розпастися і коли хто намагатиметься її побороти, то це не прийде через зміну режиму, а через перетворення силою створеної і силою вдержуваної імперії на окремі національні держави. (ЛЛ)

Іван Кедрин

Забагато національних свят

В одному тижні в травні відбулися в місті Нюарку (Ню Джерзі), дві Академії в честь С. Петлюри й Е. Коновальця, з тим, що одна з тих Академій додала до названих двох прізвищ ще інші. Подібно в Ню Йорку: Окрема Академія в честь б. Головного Отамана й ще окрема в честь Героїв, включно з Головним Отаманом, плюс ще два доклади з нагоди цих роковин. Перегляньте, Ш. Читачі, хоч би тільки одну „Свободу" за останніх кілька тижнів і порахуйте: Скільки закликів лунає під адресою всього українського громадянства в ЗДА, щоб воно масово й обов'язково брало участь в маніфестаційних влаштуваннях, що мають всеукраїнське значення! По всіх більших скупченнях української громади в З'єдинених Державах, в Ню Йорку, Филаделфії, Шікаґо, Дітройті, Клівленді, Нюарку й навіть менших містах, — тамошні українські громади потапають у хвилях національних свят, академій, концертів, маніфестацій. І своєю скількістю та навіть своїми здебільша трафаретними програмами популярних концертів дуже пересічного рівня починають викликувати глибокі сумніви: Чи вони є доказом патріотизму й громадської активности, чи доказом примітивізму, що каже виживатися в щораз нових публічних виступах, коби тільки показати себе, що ось така-то організація і такий-то гурт людей „щось робить"?! Чи — в практиці — ці масові свята поглиблюють національну свідомість, чи банaлізують дійсні національні святощі, зводячи їх до формальностей, які надокучують людям, отже й відштовхують від громадських справ? Чи це дійсна потреба так часто публічно виявляти свої теплі почування до різних роковин, осіб і символів, чи може просто наростає окрема верства „професіоналістів" у придумуванні й улаштовуванні якнайбільшого числа „народних свят", що їх поручається громадянству у підготовчій реклямі (афіші, газетні оголошення, українські радіопередачі, летючки під церквами тощо), як такі імпрези, що їх повинен кожний українець і кожна українка відвідати з святого національного обов'язку?!

Роковини проголошення державности окремо для різних частин України; роковин бою під Крутами, трагедія Базару, Зимовий Похід, роковини повстання різних частин українських збройних сил, різні актуальні політичні маніфестації і демонстрації, щорічні давні традиційні і новозапочатковувані культурницькі імпрези загального національного характеру, як свята у честь Т. Шевченка, І. Франка, М. Лисенка, сезонові імпрези, як Свято Весни чи Свято української ноші, проголошувані під гаслом загального національного значення імпрези різних молодняцьких організацій, віча, збори, походи, не рахуючи повені докладів різних наукових установ, політичних організацій, культурницьких клюбів чи просто окремих осіб-докладчиків — все це ставить до українського громадянина вимоги вище сил та календарних спроможностей. Великі справи й цілі переплутуються з малими. Потреба відзначити якісь роковини назверхнім вилвом пошани переплутується з гуртковим суперництвом в імпрезовій активності. Виходять з цього інколи цілком ґротескові конфлікти для організацій і осіб, які не хочуть „наразитися", буцім то вони піддержують тільки ту чи тільки тамту групу, що улаштовує таке саме свято, і в наслідку — треба бути на обох, або не бути ніде, при чому потреба серця сходить на задній плян, бо на першому стоїть вже „тактика". Репрезентаційний хор „Думка" в Ню Йорку, щоб не наразитися на такий закид, мусить, наприклад, виступати на обох Академіях — Героїв і С. Петлюри, — бо не може дозволити собі на люксус закидів непатріотизму, чи сторонничости. До того всі ці великі й малі свята йдуть тепер ще й під фірмою (протекторатом) або централі Українського Конґресового Комітету, або його місцевих філій. Коли ж деякі Філії загубили справжню ціль своєї громадської організації (чи ще її не мали) та перетворилися виключно в імпрезові комітети, як ось напр. Комітет Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку, то повстає такий образ, що люди сходяться, щоби тільки придумувати, яку нову імпрезу влаштувати. При підготовці програми не один член таких комітетів часто забуває за всеукраїнську, американсько-українську, чи культурницьку ціль імпрези, а дбає тільки про інтерес тої групи, що її заступає, себто пильнує, щоб чоловий промовець був „свій".

Очевидно, що громадянство не є сліпе, а коли часом і є короткозоре, то швидше чи пізніше мусить всі ці невеселі історії побачити і на них реаґувати. Раптовий упадок фреквенції на українських імпрезах є першою реакцією і то реакцією здоровою. Бо здоровою реакцією є відкидання речей, які не рахуються з природою. Це ж глум над людиною, щоби не рахуватися з ніякими іншими її конечностями і потребами, тільки так „обставляти" її імпрезами в усі навечер'я всіх неділь і свят та в усі неділі і свята, наче б людина не мала права ні до своєї родини й приятелів, ані до ніяких інших товариських і культурницьких розваг, тільки до українських імпрез, академій, концертів, ювілеїв! Шпилем такого підходу до української людини в Америці було недавно влаштування одної зустрічі в честь дуже поважаного і дуже заслуженого діяча — в перший день Великодня, що наче звичаєвим правом в усіх культурних народів світу є застережений для найвужчого родинного гурту кожної людини. Ясно, що мало хто прийшов і замість прислуги — нанесено тому діячеві моральну кривду. Якже ж українець в Америці може пізнати американський світ чи користати з будь-якої загально-американської культурної розваги, коли він стоїть під пресією закликів до його національного обов'язку — бігати від одної імпрези на другу й усі суботи та неділі переводити на національних святах, академіях, концертах, показах, виставах, ювілеях?!

Може би ми не чекали, аж заломиться це явище інфляції національних свят та різношерстних імпрез „природним способом", через відсутність публіки й ризико фінансового дефіциту, а рятували престиж дійсно необхідних національних свят свідомим і пляновим обмеженням їх скількости, піднесенням рівня їх програм та обмеженням протекторату УКК і його філій тільки до дійсно найнеобхідніших випадків. Національними святами українців в Америці повинні бути лише роковини трьох подій: народин Т. Шевченка, проголошення державности і соборности 22 січня 1918 і 1919 рр. та — з уваги на переважну галицьку іміґрацію в ЗДА і закорінений тут уже здавна традиційний звичай — роковини 1-Листопадового здвигу. Тільки ці три дати повинні бути збережені традиційно під назвою національних свят. Свято Крут, — це благородне діло молоді й її доброго традиційного звичаю. Роковини трагічної смерти С. В. Петлюри, як і Е. М. Коновальця, чи теж інших колишніх чільних постатей українських визвольних змагань — віддати бувшим військовикам, таксамо, як роковини окремих військових частин. Тільки дуже заокруглені дати смерти колишнього голови української держави повинні бути проголошувані національним святом, але в ніякому разі щорічно. Коли в якомусь місті українська громада така розсварена, або допускає до голосу таких фанатиків, що не можна відбути одного вечора для українців всіх віровизнань і партій, то в таких випадках порядок обов'язані робити і УКК і вся прилюдна опінія.

Покищо українська прилюдна опінія в ЗДА починає вже хвилюватися й обурюватися масовістю національних свят і імпрез без конечної потреби та відповідної підготови. У вільному світі вільно влаштовувати кожному, що йому подобається. Тільки хай не буде ані закликів до всенаціонального патріотизму перед даною імпрезою, ані нарікань на патріотизм після імпрези, коли вона світила пусткою.

Д-р Юліян Пелех

Чи набувати громадянство країни поселення?

На першій красвій нараді української преси Канади 1-го і 2-го травня ц. р. стверджено між ін. в резолюції під VI./ таке: „...поручається новоприбулим оформити себе правно, набуваючи канадійське громадянство".

Рішення цеї наради порушило, на мою думку, дуже актуальне питання, яке мусить собі поставити кожний не тільки ново, але і давно прибулий в ЗДА чи в Канаді, який не є громадянином.

Здається, що справа ця є зовсім проста і не вимагає дискусії. Але так не є. Дехто глядить на цю справу, себто на набуття нового громадянства, як передчасне. Нещодавно навіть появилась була стаття в одній газеті, в якій дораджувано політичній еміґрації оставати „бездержавною", щоб в той спосіб затримати за собою „свобідні руки" у політичній роботі і залишитись „авангардом" будучих громадян вільної України.

Тому, що справа набуття громадянства країни нового поселення має загальний характер і дотичить великого числа населення, вона повинна бути основно обговорена й висвітлена.

Громадянство, це таке правне положення, яке дає одиниці певні права (привілеї) і обов'язки супроти держави, якої вона є громадянином.

Як відомо, громадянство набувається природно через уродження на території даної держави, або через надання його (також замужжя, служба в армії і т. п.).

Як і коли набувається громадянство рішають постанови даної держави. Вони є різні у різні державах. Коли одначе якась особа видалюється із своєї держави і переходить на територію другої держави, тоді про це рішають не тільки постанови нової держави, але також пристосування до неї постанов міжнародного приватного права, доповненого частинно різними міжнародними конвенціями.

Згідно із тими останніми є така засада, що як довго особа не набуде громадянства в країні поселення, — вона остається громадянином своєї — попередньої держави. Це проявляється в цілому комплексі т. зв. особових прав одиниці (н. пр. фамілійнім, спадщиннім праві і т.д.).

Деякі державні закони йдуть так далеко, що навіть по набуттю особою громадянства чужої держави, без згоди її попередньої держави, — вони дальше уважають таку особу за свого громадянина. Це т. зв. подвійне громадянство.

В наслідок першої світової війни витворилась ціла армія людей, які стратили своє попереднє, а не набули жадного іншого громадянства. Це т. зв. бездержавні. Тоді то Ліга Націй, отже понаддержавна органіація, взяла в опіку тих людей (т. зв. нанзенівські паспорти), творячи свого роду понаддержавне громадянство.

В наслідок ще більшої еміґрації, особливо мас українців в час другої світової війни, ми стрінулись із практичним приміненням правних засад відносно нашого правного стану. Нас записували поляками, румунами, чехами, чи росіянами, а часом і такими дивоглядамо, як „polish ukrainian".

В міжнародніх стосунках поняття "nationality" ідентифікується із державною приналежністю (нація — держава). Тому і до нас, що були під Польщею, відносились як до „поляків". Народностева приналежність не відіграє звичайно, як що ходить про громадянські права, жадної ролі, бо чи хтось є української, німецької, еспанської, або жидівської народності, як громадянин ЗДА він є — американець, чи в Канаді — канадієць.

В міжнародніх відносинах тільки державна приналежність, тобто громадянство є децидуючим чинником, який потягає за собою цілий ряд прав і обов'язків. І тому нам вписували в рубриці державна приналежність: „поляк", „румун" і т. д. в означенні бувшої державної приналежности. Громадянам СССР вписувано знова „рашен" — в тому самому розумінню.

Найбільше нової еміґрації перебувало на терені б. Польщі і їх вважають громадянами цеї держави, але тільки до 16. 8. 1945 р.

Децидуючим моментом в цій справі є правний стан на території б. Польщі. Після короткої окупації совєтами, опісля німцями, вкінці більша частина цеї території, заселена українським елементом, опинилась під УССР. Спеціяльним договором заключеним поміж Польщею і СССР позбавлено всіх українців, персонально, права на польське громадянство, так перебуваючих на тих теренах, як і поза тими територіями, при чому наложено обов'язок примусової репатріяції до УССР на всіх українців перебуваючих поза територією, яка остала поза кордонами УССР.

Так отже всі громадяни б. Польщі, української народності, які не опинились в границях СССР позбавлені остаточно польського громадянства. Тим самим належить уважати тих людей, які ще не набули іншого громадянства — як бездержавних.

Так на мою думку, як бездержавні (stateless) повинні себе окреслювати всі бувші польські громадяни українського походження.

Частинно це дотичить і правного стану тих українців з б. Чехословаччини чи Румунії, яких території включено до УССР.

Натомість громадяни СССР, які внаслідок воєнних подій опинились поза межами своєї території, на мою думку, задержали своє громадянство (хіба, що проголошено закон,

(Закінчення на стор. 3)

В. Г. Верган

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ІВАНА ФРАНКА

(В 97 річницю його народин)

(5)

Це був час, як про це каже сам Франко, коли „і українство народовців і москвофство москвофілів було чисто теоретичне; була навіть якась тиха згода в обох партіях не говорити про ті партійні різниці простому народові нічого, держати його навіть у цьому питанні в повнім незнанні. Коли трафилося комусь з русинів виступати перед народом..., то дві кардинальні точки були: ми всі русини і повинні держатися купи — і ми (поперед усього ми) повинні дякувати цісарю за його безмірні добродійства і просити у нього ще того й того..."*)

Хоч ніби то панувала тиха згода, то серед москвофілів створювався поділ на твердих русинів і на таких, що хотять піти на угоду з народовцями. Групу, що перла до угоди, очолював Антін Дольницький, а до нього долучилися були Михайло Павлик, Володимир Левицький (Лукич), Михайло Балей та Іван Франко. Коли справа поєднання двох студентських кружків затягалася, тоді група „угодовців" на чолі з Дольницьким почала готуватися при виборах в „Академіческім Кружку" захопити провід у свої руки. До рішального наступу на москвофільство прийшло доперва по листах Михайла Драгоманова до ред. „Друга".

„Драгоманів у своїх листах до ред. час. „Друг" дорікав молоді неуцтвом, незнанням російської мови і літератури, ретроградством та безідейністю. Наслідком ідейного ферменту внесеного писанням Драгоманова, був зворот усього загалу москвофільської молоді до народньої мови, була спроба злуки обох студентських товариств („Академіческого Кружка" і „Дружнього Лихваря"), був нарешті зворот одної частини молоді до новіших ідей соціялізму та радикалізму"**).

„Листи Драгоманова до ред. „Друга", видруковані протягом 1875 і 1876 рр., підійшли до заплутаних язикових і національних питань з невиданою в Галичині ерудицією і сміливістю. Драгоманів з'ясував своїм кореспондентам усю незугарність їх літературної мови, відсталість їх мистецьких смаків, усю безпринципність галицьких народних вождів і їх політики, їх провінціяльну обмеженість у ставленні української справи"***).

Весною 1876 р. на загальних зборах „Академіческого Кружка" зроблено переворот. Головою вибрано Дольницького і нове правління перевело об'єднання з народовецьким „Лихварем". Такий сам переворот прийшов і в ред. „Друг-а". В склад нової редакції увійшли: Франко, Павлик, Лукич і Дольницький. Зі змінами персональними прийшла в редакції „Друг-а" і зміна ідеологічного напрямку та мови. Ця зміна мала чималий вплив і на творчість Франка, що її і видно в кінцевих розділах повісти „Петрії і Довбущуки". Пориваючи зовсім з москвофільством, Франко кидає йому у кінцевій частині повісти визов:

„боюсь того льва і тої скали, що там стоїть на тім „Народнім Домі", бо вона нагадує мені темноту народу, з якої користали його князі, вона нагадує мені упір і безсердечність теперішніх його провідників, що її там виставили, на знак своєї власти. Ні, панове, не лев і скала — наша хоругов; наша хоругов — плуг і книга. Плуг, то наша сила; книга, просвіта — то нача будучність"****).

Про відносини, які панували на Західніх Землях України, Франко вкладає в уста Олекси Довбущука, героя повісти, такі слова:

„Неволя, страшна неволя, єгипетська робота гнете наш нарід. Неволить його закон, що його злодушні люди вживають проти нього. Неволить його нужда й недостаток. Неволить його жид, коршма й темнота. Все стає проти нього, що мало би йому помагати. Все погорджує ним, що мало би перед ним коритись. Нещасний край, нещасний народ! І плакали ми нераз, дивлячись на нього та слухаючи його. І оглядались ми за поміччю для нього. Та даремно. Його поводирі — це та скала, що тяжить над „Народним Домом". І немає Мойсея, який добув би з цеї скали живущу, цілющу воду".

Радісно б'ється серце юнака-героя повісті, коли він знаходить правильний шлях, коли він бачить, що він не сам, коли він відчуває, що праця для свойого народу не пропаде. Цю радість напевно відчував і Франко. Це Франко говорить устами Олекси Довбущука:

„Панове, моє серце горить, що нас нині тут зібрала Господня ласка, щоби ми поклали підвалини під новий „Народний дім", не будований на скалі й камені, але в серцях тисячів! Мало нас, це правда, але чи для того нам пропадати, як пропадають многі? Ні, панове! Під нами розвалини сумної минувшини! Над нами ясне небо, образ яснішої майбутности! А навколо нас пречудний, нещасний край — поле нашої праці! На цьому місці, панове, присягніть мені, що посвятите всі свої сили, щоб не лише самі працювати, скільки можна для піднесення цього народу, але щоб збирати ще для праці над ним щораз більше нових діячів. А ми присягаємо Вам, що не спочинемо ні хвилини та підемо на села, щоб новим словом кріпити бідних братів у злиднях і ширити між ними науку й світло. Не спічнемо, як Бог життя дасть, поки не буде закладених тисячі читалень, тисячі товариств тверезости, не буде збудованих тисячі шкіл і громадських шпихлірів".

По такій заяві „всі кинулися обнімати один одного. Всі присягли як один. Тут, каже Франко, уривається моя повість. Проте вона не кінчиться. Що досі, це лише пролог до властивої повісти, казка перед історією, пригривка до пісні. Історія чину й пожертвувань починається"*****).

Слова героя повісти Олекси Довбущука, як вже кілька разів згадувалося, це слова Івана Франка. Це він у своїй душі заприсяг, що всі свої сили віддасть свойому народові і не спічне, „як Бог життя дасть". Це Франко, ніхто інший, стає до великого бою за справжнє обличчя і душу народу. Володимир Левицький (Лукич) у своїх споминах про Івана Франка каже:

„Нема що й казати, душею всього був Франко, як справжній літературний талант"******).

Що дійсно душею всього був Франко і що він одухотворював невеличку громаду, то доказом того його вірш „Наймит", що його помістив „Друг" в тому самому числі, у якому кінчалася повість „Петрії і Довбущуки". „Наймит" — неначе підтвердження Франкового народолюбства і віри в його майбутність.

*) Іван Франко. „Молода Україна", Львів, 1910 р. сторінка 4-5.

**) Іван Франко „Щирість гону і щирість переконань" ЛНВ 1905, кн. V. стор. 105.

***) М. Зеров „Франко — поет", „До джерел", 1943, стор. 127.

****) І. Франко: „Петрії і Довбущуки". Львів 1876, стор. 311.

*****) І. Франко „Петрії і Довбущуки" — „Друг" 1876 р. ст. 312-313.

******) В. Лукич „Мої спомини про Франка" — „Новий час", Львів, 1926 р.

Віктор Приходько

ІЗ ЗУСТРІЧЕЙ З ГОЛОВНИМ ОТАМАНОМ С. ПЕТЛЮРОЮ

Існує певна сентенція, яка звучить: „не той честолюб, що говорить про себе, але той, що, про кого б не говорив, говорить про себе".

На цій підставі я мусів би відмовити у зверненому до мене проханню — декого з земляків — подати кілька вражінь із моїх зустрічей з Головним Отаманом. Бо при всій обережности і повному небажанню уживати займенник „я", згадувати про свою особу, цього ніяк оминути не можна. Єдине, що треба зазначити, — що оті „календарні сентенції", які приймаємо безастережно і некритично, часто являють собою плід фантазій невідомих філософів та аматорів словесної еквілібристики...

*

Пана Головного Отамана Петлюру я мав честь пізнати уже під час революції 1917 року, і навіть не в 17 році, а на початку 1918-го, коли С. Петлюру було обрано Головою Київської Губерніяльної Народньої (Земської) Управи. Як-що пам'ять мені не зраджує, це була наша перша коротка зустріч.

І далі, — в роках 1918-23 це були тільки принагідні короткі особисті зустрічі, бо праця наша відбувалась в різних ділянках і територіяльно ми були часто порізнені.

Але, розуміється, діяльність Головного Отамана та характер її були в центрі уваги цілого українського суспільства, а мої особисті зустрічі з ним могли чи можуть лише ілюструвати той загальний образ, який уже склався про Головного Отамана С. Петлюру та його добу.

Отже — загальне враження, яке у мене залишилось від усіх зустрічей з Головним Отаманом і не стерлось навіть до сьогодня, через тридцять літ, це — привабливість, симпатичність С. Петлюри, як людини, як особи. Доводилось мені бачитись з Головним Отаманом і в моменти радісні і у хвилі сумні, — оця привабливість, „задушевність" ніколи не покидали Головного Отамана, хоч зрозуміло, була забарвлена різними настроями і переживаннями.

Вдача була у Симона Васильовича „легка", з природи він був оптиміст і хоча фактично займав найвище й вирішне становище президента Держави й Отамана Військ, стосунки з ним, побачення і розмови ніколи не мали характеру натягнутости, напруження, нервовости, тим більше — страху. Але не була також це з боку Головного Отамана „демагогія", „панібратство", штучна „солодкість", бажання подобатись. С. Петлюра був для цього занадто інтеліґентний і подібне „маскування" було б противне його вдачі. Привабливість Отамана була натуральна і це, властиво, притягало до нього серця людей — селян, вояків, інтеліґенції і, нераз навіть трохи чужих українству, генералів генерального штабу.

Цікаво, що це якось відчувало й широке населення України — і то без різниці національности. Вступ українського війська в якесь визволене від большевиків місто був завжди великим і радісним святом. Пригадую веснуліто 1919 року. Визволення території Поділля, Волині, Київщини. Учора мертве, похмуре місто, — сьогодня оживало, народ висипав на вулицю, жінки, дівчата одягались, вікна розчинялись настіж і веселі акорди давно замовклих роялів наповнювала повітря.

Це взагалі був „стиль" української влади, української збройної сили, українського панування. Стиль — „диктатури серця", під промінням якого все оживало й розцвітало.

Але було ясно: флюїди цієї людяности, сердечности, погідности йшли й розтікались по Україні зі ставки Головного Отамана...

*

Із окремих зустрічей — пригадується мені побачення з Головним Отаманом у Вінниці, на початку грудня 1918 року, під час протигетьманського повстання. Повстанча Армія Української Народньої Республіки наближалась до Києва, а майже уся Правобережна Україна — повіт за повітом — звільнялась або уже була звільнена. Тимчасовим осідком Директорії УНР і Ставки Головного Командування було обрано Вінницю. Звільнена територія України — кілька губерній — уже вимагала адміністрування і тоді мене викликано з Кам'янця-Под. до Вінниці, з пропозицією обняти становище керівника відділу юстиції. Ця ділянка не була мені по душі, я захоплювався працею у свойому Подільському Земстві, але пропозицію підперто поновним „наказом" і я мусів з'явитись до Директорії. Мені належало представитись Голові Директорії В. Винниченкові, але, на здивування і на деяке обурення уже досить численного апарату, Голова Директорії зачинився і нікого не приймав. По коридорах говорили: „заперся і пише роман". Але потім з'ясувалося, що то був не роман, а Володимир Кирилович якраз складав статут і виборчу ординацію до Трудового Конґресу, що, як відомо, швидко був скликаний у Києві.

(Докінчення буде)

До Інтернаціональної Жіночої Виставки Народного Мистецтва в листопаді 1953 р.

Минулого року, після довшої перерви, українське жіноцтво Ню Йорку взяло участь у Інтернаціональній Жіночій Виставці народного мистецтва. Багато труду і снаги, багато енергії було витрачено, щоб поставити справу належно. А потім заключний процес порівняння витраченої енергії і зусиль із вислідами.

Різно було, були і помилки і недотягнення, а все ж діло було зроблено. Збуджено заінтересування відвідувачів виставки українським відділом. Наші непорівняні вишивки, писанки, і показ народної ноші викликали велику увагу і живе зацікавлення. Ті, хто уділювали інформації відвідувачам, можуть ствердити з жалем як мало знає світ про наше чудове народне мистецтво, а з численних запитів видно, що люди хотіли б знати і що така виставка є добрим засобом пропаганди нашої культури, а тим і української думки взагалі. Отже все вказувало на те, що нової перерви не сміє бути. Свідоме того українське жіноцтво знову об'єдналось із новим запасом доброї волі, енергії і здобутого досвіду, щоби взяти участь у виставці, яка має відбутися в листопаді ц. р. у Виставовім Павільйоні на 34 вул. в Ню Йорку.

Дня 19-го квітня остаточно уконстатувався Виставовий Комітет та обрано осіб для створення комісій, які мають зайнятись організацією різних галузей праці.

Головним завданням виставки є мистецька сторінка — показати українське народне мистецтво правильно у всій його красі і чистоті. Для того, щоб все було зроблено як належиться, до складу комісій мистецької та імпрезової запрошується відомі жінки-мистці. До наступних зборів Комітету склад комісій має бути устійнений і затверджений зборами.

Віримо в успіх моральний і хочемо вірити в успіх матеріяльний. Віримо, що громадянство підтримає Комітет в його нелегкій і відповідальній праці.

Місце у виставовому Павільйоні забезпечено.

Тим Комітет розпочав практично свою працю. Дальшим кроком є організація розпродажу квитків на виставку. Комітет вже одержав призначену йому кількість квитків, які мусять бути розпродані в першу чергу для покриття витрат, зв'язаних із Виставкою.

Квитки будуть продаватися в українських книгарнях, організаціях та в окремих осіб.

Підтримкою справи у найлегшій і корисній формі є закуплення квитків на виставку заздалегідь.

Сподіваємось, що ніхто не відмовиться допомогти Комітетові в той спосіб і охоче купить запропонований квиток.

Управа Виставового Комітету
Склад Українського Жіночого Виставового Коміту міста Ню Йорку й околиці:

Бобецька Марія, Бартко Стефанія, Бобецька Марія, Бенцаль Іванна, Гординська Олена, Гладишовська Ольга, Голюка Іванна, Головей Марія, Данилишина Олена, Демидчук Марія, Домчевська Ірина, Джулинська Артеміда, Животко Олександра, Зеленська Розалія, Івченко Людмила, Курило Анна, Кульчицька Дарія, Кульчинська Марія, Кульчицька Софія, Костик Людмила, Кізима Анна, Копчак Марія, Лаврішко Зеновія, Лектей Евдокія, Мриглод Марія, Мантика Володимира, Пелешок Катерина, Повзанюк Ірина, Пароходяк Іванна, Півторайко Марія, Різник Павлина, Сагайдаківська Олександра, Степаняк Дарія, Свенсон Анна, Стецька Ольга, Томашівська Ольга, Трухла Катерина, Xархан Анастасія, Хухра Тетяна, Шухевич Ірина, Шох Ірина, Юрків Євгенія, Яворська Наталія.

Управа Виставового Комітету:

голова Пелешок Катерина; I. міст. голова Різник Павлина; II. міст. голова Шох Ірина; III. міст. голова Мриглод Марія; IV. міст. голова Томашівська Ольга; секр. Бартко Стефанія, касієрка Степаняк Дарія.

Контрольна Комісія:

Кульчицька Дарія, Івченко Людмила, Юрків Євгенія, Сагайдаківська Олександра; Бенцаль Іванна.

Делеґатки до Інтернаціонального Жіночого Виставового Комітету:

Пелешок Катерина, Демидчук Марія, Різник Павлина, Бартко Стефанія.

О. Ж.

Ваше життя залежить від вас самих

З приходом весни на всіх дорогах і особливо на шосах більшає число авт. Особливо багато родин виїздить за місто в суботу і неділю. Для всіх них Асекураційна Компанія в Гартфорд, Конектікут, випустила дев'ятнадцятий з серії звіт про факти і нещасливі випадки на дорогах від необережної їзди. Якби люди знали про всі жахливі факти з того, що трапляється на дорогах, то кожний, хто сидить за кермом авта, суворо дотримувався б правил руху і тим допоміг би зменшити число нещасливих випадків.

Рік 1952 був рекордовим в історії нещасливих випадків автомобільного руху в Америці. Зареєстровано було 37,000 убитих, на 500 більше, ніж у 1951 році. Поранених було 2,090,000, на 127,000 більше, ніж попереднього року.

Здебільшого причиною нещасливих випадків була надмірна швидкість. Саме швидкість була причиною смерти 13,430 осіб і біля 600,000 поранень. Люди молодші, ніж 25 років, становили майже 25% винних у нещасливих випадках, хоч з числа всіх, хто керує автами, їх є тільки 15%.

Понад 15,000 осіб було вбитих і 750,000 поранених, тобто 40%, саме в суботу і неділю. З цих двох днів субота є найбезпечніша.

В цьому трагічному звіті є одна світла сторінка: пішоходів було убитих (8,650) і поранених (265,430) менше, ніж і 1951 році. Найнебезпечнішим для пішоходів є переходити вулицю не в призначених місцях, а також переходити зза запаркованого авта. В році 1952 таких випадків було на 42% більше, ніж в 1951 р.

Нещасливих випадків трапляється більше ввечері, коли люди більше втомлені і знервовані.

Три з кожних чотирьох випадків трапляється в добру погоду і на сухій дорозі, бо люди думають, що не треба бути дуже уважними, а коли дороги слизькі, наприклад, тоді всі їдуть обережніше.

Більшість випадків трапилось, коли авта їхали по простій лінії, а не на поворотах, задньому ході чи при зупинках. Їзда по простій лінії найбезпечніша, але тільки тоді, коли ви їдете уважно і з дозволеною швидкістю, зазначено в звіті.

Тільки 25% нещасливих випадків трапилось з автобусами, вантажними автами або з таксі.

Дев'ять з десятьох авт були в доброму стані перед нещастям.

Асекураційне бюро запевняє, що більшости нещасть можна було б запобігти, як би керівники авт і пішоходи були обережніші і дотримувались би всіх правил.

„Тільки ви самі можете запобігти катастрофам", говориться в звіті. „Хто... Я?" — так називається цей звіт за 1952 рік. „Так, відповідає цей звіт. „Життя ваше, вашої родини і всіх інших залежить від вас."

Загальна Рада.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

З пожовклих листків

ЩО ПИСАЛА "СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ

23 квітня 1903 до 14 травня 1903 р.

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

В околиці Ростгерн, у провінції Саскачеван, у Канаді, будується залізниця з Винипегу до Едмонтону. Сюди почали приїзджати іміґранти. В січні приїхав сюди аґент колонізації К. В. Спірс, який виявив багато чоловіколюбства для українців, бо признав їм право діставати три роки муку від уряду, щоб могли прожити в часі нужди. — Голова духоборів Петро Веригін повернувся із Сибіри і відвідав усі слободи свого народу в Саскачевані, пробуючи вводити між ними „общину". — У Вест Трой, в стейті Ню Йорк, заложено кілька років тому парафію, але деякі люди відступили від неї і заложили собі православну церкву під опікою москвофілів. З цієї нагоди почалося очорнювання в місцевій газеті українського священика о. Д. Добротвора. — М. Г. Курила, студент університету в Савт Бетлегем, Па., дістав з шкільного фонду при „Свободі" допомогу на студії висотою $50.00. Це перший український студент стипендист в Америці. — о. Нижанковський, парох з Реймі, Па., захворів і на його місце прийшов правити богослуження о. Іван Ардан. — Посвячення цвинтаря української громади в Нортгемптон, Па., відбудеться 30 травня, підчас Дня Квітчання Гробів (Декорейшен Дей). — У Ню Йорку відбулося „свячене" в Томину Неділю в приватній залі під ч. 1339 Авеню „А" за спонукою о. М. Підгорецького. Після промов комітетових (Марії Туз, Анни Медвідь і Івана Парилляка), джерзисітський хор під управою Юрія Підсадочного відспівав маршове „Христос Воскрес". Потім пішов попис школярів з української нюйоркської школи, заложеної місяць тому. Учителює три рази в тижні п. Підсадочний. — На свячене прибули крім сестер св. Ольги з Бруклина, всі „чесні русини" з Ню Йорку, 4 делеґати від тов. „Зоря", 5 дел. від „Молодечого Клюбу", Чотирьох Михайлів, два з братства Св. Петра й Павла, і 8 від сестричного братства св. Ольги — всі з Джерзі Сити. Свято закінчив о. Павло Тимкевич з Йонкерс гарячою промовою. — У Квітну Неділю 12 квітня відбувся в Филаделфії мітінґ членів У. Н. Союзу під проводом Теодора Кохана, який зорганізував шістьох членів. — В Олифанті, Па., відбулася в суботу 2 травня в церковній залі гостина під закликом „Христос Воскрес — Воскресне Україна", на якій промовляв о. М. Струтинський, співав парафіяльний хор під керівництвом п. Паздрія, а головну деклямацію виголосив Микола Кисільовський. — 20 квітня помер у Карнеґі, Па. Ювеналь Обушкевич, брат о. Теофана, який використовував небіжчика на писання брудних листів до галицько-руських парафій. — У Мт. Кармел, Па. при парафії купили дві будівельні парцелі, на одній з них побудували парафіяльний дім, в якому мешкає вже о. Ст. Макар, а на другій збираються будувати школу для місцевих дітей. Там буде також заля на концерти і сцена на театральні вистави. — В Шамокін купила українська громада при головній вулиці на розі парцелю за $5,000. На другий рік почнуть там будувати церкву за $25,000. Дня 30 травня тов. ім. Т. Шевченка справляє поминки за душу нашого найбільшого поета. Має теж відбутися вечерок у честь Т. Шевченка.

ЗАГАЛЬНО-НАРОДНІ СПРАВИ.

Увесь час ведеться полеміка з москвофілами, які ведуть агітацію за закладання російських православних церков, а Російська Православна Місія перетягнула на свій бік угро-руського гр. катол. священика, о. А. Товта, який саме в місяці травні обходив 25-літній ювілей священства, як парох у Вилксбері, Па. — У квітні появилася перша відозва „До Синів і Доньок Святої Руси-України" від комітету Будови „Українсько-Руської Бурси Філії „Просвіти" в Новім Санчі, в Галичині. За голову підписаний Петро Лінинський, а Василь Яворський, заступник голови, Михайло Секунда — скарбник і господар бурси. Жертви в Америці приймає на цю ціль о. Микола Струтинський в Олифанті.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найпевніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

Чи набувати громадянство країни поселення?

(Закінчення зі стор. 2)

який позбавляв би їх цього права).

Так отже, опинившись на гостинній землі Канади, чи ЗДА, всі ми бездержавні, повинні, на мою думку, якнайскорше правно себе оформити, набуваючи громадянство дотичних країн побуту.

Бо — бути бездержавним — означає, що жадна держава не є обов'язана нами опікуватися. Жаден консулят не візьме в оборону такої людини. Така особа не має свободи руху, особливо коли хоче переїхати з одної до другої країни (нпр. труднощі для негромадян перебуваючих в Канаді). У випадках колізії із законами держави побуту можна бути видаленим (депортації) із країни побуту і т. д.

Якщо ходить про обов'язок військової служби — та практика показує, що держава може наложити цей обов'язок і на негромадян (як нпр. тепер в ЗДА).

Приймаючи громадянство — стаємо повноправною особою, що користується всесторонньою опікою всіх органів даної держави. Тоді особа користується т. зв. політичними правами країни, тобто має право обирати і бути обраним до політичних органів країни, а тим самим впливати на політичне життя своєї країни і т. д.

Для української людини, що під цю пору не може зазнати благодати свойого рідного громадянства, найкраще набути таки громадянство таких вільних могутніх країн як ЗДА чи Канада.

Не має рації також позіставати бездержавним, не тільки із повище вказаних неґативних наслідків, але й тому, що стан цей не знати як довго може потривати. Для полегшення долі свойого народа і для успішньої праці для звільнення України — політичні еміґранти далеко більше зможуть зробити, коли будуть в тому напрямі працювати як громадяни даної країни. Тоді їх голос матиме більший вплив на публічну опінію і політичний провід країни.

Тому саме ствердження Першого З'їзду Журналістів Канади належить повітати якнайгарячіше, а ті всі, які відповідають, чи незадовго будуть відповідати вимогам щодо громадянства країни нового поселення, — повинні поробити всі старання для придбання громадянства в країнах свого побуту.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВІСТІ З НТШ

Наукові доповіді

В останніх місяцях виголошено на наукових засіданнях окремих секцій і комісій такі доповіді:

Історична Секція: Дня 25 січня 1953 відбулося окреме урочисте засідання для відзначення роковин злуки українських земель. Проф. д-р Матвій Стахів зачитав доповідь на тему: „Проблеми конституції Української Народної Республіки за влади Директорії". Проф. д-р Микола Чубатий, як кол. член галицької делеґації, поділився своїми враженнями учасника акту злуки 22 січня 1919 року.

Проф. Стахів зазначив на вступі, що доба Директорії УНР виявляє різні ступні розвитку, які досить різко відрізняються. Ці періоди розвитку доби Директорії такі: 1) період громадянської війни (15 листоп. 1918 до 14 грудня 1918); 2) період хитання між повною й обмеженою демократією (14 грудня 1918 до 28 січня 1919); період змагання до реалізації всенародної демократії з парляментарними принципами (від тимчасової конституції з 28 січня 1919 по 21 листопада 1920 на українській державній території і після того на еміґрації).

З огляду на обмежений час доповідач зайнявся тільки аналізою конституційних проблем першого періоду влади Директорії. У доповіді з'ясовано проблему створення начальних державних органів в хвилині проголошення повстання Директорії 15 листопада 1918 , при чому підкреслено, що концепція Директорії УНР є зовсім інша від конституційного характеру Директорії французької республіки в рр. 1795-99. Доповідач пізніше проаналізував по черзі проблеми вибору Директорії УНР, її компетенції і внутрішньої організації, проблему представницького органу для законодавчих і контрольних функцій у формі „національної ради" до часу скликання установчих зборів, проблему організації військового та цивільного ладу та вкінці проблему соціяльно-економічного будівництва. Всі проблеми доповідач з'ясував не тільки зі становища теорії адміністрації, але й зі становища тодішнього революційного часу і його потреб.

Дня 13 грудня о. кан. Юстин Гірняк виголосив доповідь на тему: „Св. апостол Павло — апостол балканських слов'ян".

Комісія Права. В рямцях цієї Комісії доповідав проф. д-р М. Стахів дня 31 січня про конституцію УНР 1919 року.

Економічна Комісія. М-р Василь Стець поділився на науковому засіданні 6 грудня 1952 вислідами своїх студій над місцевим господарством СССР.

Проф. д-р Микола Чировський займався дня 7 лютого 1953 питанням: „Чи корисно Америці торгувати з великопростірною російською економікою?

Ред. Аркадій Трачук говорив 28 березня 1953 про сільсько - господарську політику німців на Україні в роках 1941-44.

Філологічна Секція. Тут занотовуємо доповідь проф. д-ра Пант. Ковалева про нововідкривий рукопис X стол. (20 грудня 1952) і проф. д-ра Костя Кисілевського про звук „л" в архаїхних говорах (23 грудня 1952).

Питаннями трансліттерації українських назв і прізвищ займався проф. Іван Вербяний. У висліді його доповіді на повищу тему (28 лютого 1952) створено окрему комісію ід проводом проф. К. Кисілевського. Ця комісія увійшла в порозуміння з УВАН-ом і випрацювала засади трансліттерації.

Математично - природничо-медична Секція. Дня 21 лютого 1953 виголосив д-р Осип Андрушків, професор УВУ, а тепер Сетон Гол Університету, доповідь з ділянки математики на тему: „Про степеневі ряди, яких частинні суми мають корені в окресленому секторі комплексної площини". Доповідач доказав, що коли корені частинних сум, почавши від певного індексу, всі поміщені між двома простими, що перетинаються в початку координат в кутах, які менші від прямого, тоді степеневий ряд представляє інтеґральну функцію не більше чим другого ряду. На прикладі було показано, що відворотна теорема не є правдива.

Після доповідей відбувалися наукові дискусії.

Урочиста Шевченківська Конференція

Дня 15 березня 1953 відбулася в Ню Йорку, влаштована спільно з УВАН-ом в ЗДА, урочиста Шевченківська Конференція. В рямцях конференції виголошено дві наукові доповіді, а то: проф. П. Одарченка (УВАН) про нові погляди на поетичну майстерність Шевченка і проф. д-ра П. Ковалева (НТШ) на тему: „Шевченко і віра". Проф. д-р Роман Смаль-Стоцький подав звідомлення з діяльности НТШ в Америці за 1952 рік.

Дім Української Культури

Дня 30 квітня 1953 відбулася в канцелярії адвоката І. Робертса в Брукліні передача чеку на 5 тисяч долярів — запису бл. п. Семена Угорчака на Дім Української Культури. Роботи над перебудовою дому мають бути закінчені перед серпнем ц. р. На покриття коштів перебудови бракує ще понад 10 тисяч долярів.

Дальші пожертви на Дім Української Культури

В останніх місяцях вплинули на Дім Української Культури такі дальші пожертви:

257.28 дол. — збірка на Шевченківському концерті в Шікаґо.

226 дол.: збірка на бенкеті в честь проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького в Шікаґо.

По 100 дол.: Иосиф Волк, Тромбул, Конн., д-р Василь Стефурак, Шікаґо, Іван Дужанський, Шікаґо, о. Петро Понятишин, Давнсон, Па., проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, Мілвокі (вдруге), Комітет Жіночих Організацій в Ню Йорку, д-р Роман Осінчук, Ню Йорк, (вдруге), д-р Лука Мишуга, Джерзі Сіті. Об'єднаний Комітет Українських Організацій з Ню Йорку (з доходу з Шевченківського концерту).

По 50 дол.: о. Олександер Стеранка, Бофало, д-р Борис Филипчак, Толідо, Огайо (давніше вже жертвував 200 дол.), д-р Тома Лапичак, Шікаґо.

По 40 дол.: д-р Любомир Билів, Бінґгамтон, Н. И.

По 30 дол.: д-р Юрій Фединський, Ню Йорк.

По 25 дол.: д-р П. Гладкий, Шікаґо, д-р М. Грушка, Лапір, Міш.: д-р Т. Олесіюк, Тексас, Студентська ґромада в Ню Йорку (з доходу з вечерниць).

По 20 дол.: д-р А. Жуковський, Півн. Дакота, о. В. Довгович, Елмайра Гейтс, І. Ставничий, Клівленд, П. Дзидзан, Шікаґо.

По 15 дол.: д-р О. Чапельська, Огайо.

По 10 дол.: Ст. Єрмолович, Милвил, Н. Дж., д-р Р. Керницький, Лонґ Айленд, д-р Р. Лисяк, Ню Йорк, д-р Е. Богачевський, Арканзас, д-р С. і М. Демидчуки, Бруклин, д-р Р. Матвісійко, Огайо, д-р З. Михайлюк, Півн. Дакота, д-р К. Рогозинський, Ню Йорк, М-р А. Луцький, Пітсбурґ.

По 5 дол.: І. Іваник, Елизабет, Н. Дж., д-р Т. Бонштедт, Ілл., д-р Гр. Чвартацький, Йонкерс, Н. И., д-р И. Тимочко, Оґденсбурґ, Н. И., Лев Безручко, Бронкс, д-р М. Вацик, Бруклин, проф. С. Крашенінніков, Филаделфія, д-р З. Мичковський, Монтана (вдруге), д-р М. Полотнянка, Лос Анджелес, Кал., д-р Е. Стецьків, Бофало, проф. В. Безкоровайний, Бофало, д-р А. Мацюрак, Бруклин, д-р Б. Сарачинський, Стемфорд, Конн., д-р Я. Панчук, Моріставн, Н. Дж., д-р А. Хомин, Стейтен Айланд, Н. И., д-р Р. Кузів, Лонґ Айленд.

По 3 дол.: д-р П. Кулиняк, Тимбервил, Вірджінія. 1 дол. д-р П. Остапчук, Ст. Пол.

● ПРАЦЯ ●

Потребую кравчинь до шиття спідничок. По ближчі інформації зголошуватися до:

M. TYMCHUK
15-31 GATES AVENUE
BROOKLYN, N. Y.
Tel.: HEgeman 3-2188

ПОТРІБНІ ДО ПРАЦІ НА ФАРМІ
Чоловік і жінка літ 25-40 — найрадше скитальці.
Зголошення листовно слати на адресу:
JULIAN STRUTYNSKYJ
R. D. 3,
POTTSTOWN, PA.

• ВИСЛОВИ СПІВЧУТТЯ •

Складаю до фондів Української Національної Ради 5 долярів, замість квітів на домовину бл. п. був. Голови УНРади Б. ІВАНИЦЬКОГО. Запрошую до такого самого чину всіх моїх Друзів і Знайомих, а зокрема і особливо побратимів - подєбрадчан. Гроші найкраще переказувати безпосередньо на таку адресу: Ukrainian Financial Committee, P. O. Box 95 Cooper Sta. New York 3, N. Y.
Я. Танцюра.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую ЄВГЕНА СНІГУРУ в Америці. Ласкаві відомості про нього прошу писати на адресу:
IVAN RYBAK
355 Vincent Street, Leederville
Perth.
West Australia.

Пошукую брата МИХАЙЛА ЖОВНІРА, уродж. в селі Загіря, біля Княгинич, пов. Рогатин. Останньо ми бачилися ще в 1940 р. на Украіні (Галичина). Відомості слати: Wasyl Zownir, 310 Madison St., Troy, N. Y. USA.

Пошукую п. Володимира СОКАЛЬСЬКОГО ур. 1912 в Могильниці пов. Теребовля, його дружина Софія. Виїхав до Америки 1936-37. Правдоподібно перебуває в Нюарку. Відомості слати до: Theodor Kazan, 909 N. Orianna St., Phila. 23, Pa.

ІВАН ДЕМКО, Boothwyn, Pa. Tel.: Valley Brook 25-25, пошукує свойого братанича **Володимира ДЕМКА** з Лужка Долішного, пов. Дрогобич, що має перебувати в стейті Connecticut. Адреса: John Demko, Naamans Creek Rd., Boothwyn, Pa.

Інж. **ІВАН ВОЛОДИМИР і ДАРІЯ ЛЮБОМИРА з ШАВАЛІВ ТУРЯНСЬКІ**
повідомляють
що їхнє вінчання відбулося
дня 30. травня 1953
в церкві св. Івана в Нюарку

UKRAINIAN SITCH, Inc.
506-508 — 18th Avenue, Newark, N. J.
ДУЖЕ ВАЖНІ ЗБОРИ
членів Українського Атлетичного Товариства
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ", Інк.
—: відбудуться :—
в четвер, 4. червня 1953
в год. 8. ввечорі.
Запрошуємо прибути всіх Членів.
Володимир Боровик, секр.; Михайло Литвин, гол.

„БРОДИ-ЛЕВ" — БРАТСТВО ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКИМ ВОЄННИМ ІНВАЛІДАМ, ВДОВАМ і СИРОТАМ В НЮ ЙОРКУ
подає до відома всім своїм членам, симпатикам і прихильникам з громадянства метрополії Нью-Йорку, що
в суботу, 6. червня 1953 р.,
о 7-ій год. вечора
на 1. поверсі „Кінофільмової Студії" В. Авраменка при 4. Сейнт Маркс Плейс (між 2 і 3 Евеню)
—: відбудуться :—
ШИРШІ СХОДИНИ
ЗІ СЛІДУЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ:
1) Підготовка ударної кампанії збірки в місяці липні Українському Воєнному Інвалідові. Реферуватиме голова Комісії Інв. Фонду проф. О. Соневицький.
2) Видання однодніївки (на час збірки) „За Друзі Своя". Реферуватиме голова Братства п. полк. Р. Долинський.
3) Різне — Проситься приходити на означену пору.
Управа.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США
в неділю, 7-го червня 1953 р.
о 8-ій год. веч., в приміщенні Українського Літературно-Мистецького Клюбу (149 — 2 Евеню, Нью Йорк)
—: відбудуться :—
РІЧНІ ЗБОРИ
членів УВАН у США та членів Фундації УВАН у США на яких голова Управи професор М. Ветухів зробить доповідь про роботу УВАН у США за рік.
Просимо всіх членів УВАН у США та членів Фундації УВАН у США і всіх прихильників української науки взяти участь у Зборах.
Управа УВАН у США.

ПОДЯКА

Несподівано й нагло відійшов у вічність наш Найдорожчий Муж, Ватько й Дідусь, **ВАСИЛЬ РАТИЧ**, б. професор гімназії й семінарії в Рогатині й Байройті.

Було це важким і болючим ударом для мене й цілої родини. У нашому великому горю ми зазнали щиросердечного спочуття та моральної й матеріяльної підтримки від наших Дорогих Рідних, Приятелів, Сусідів і Знайомих. Тому почуваємося до обов'язку зложити їм нашу щиру подяку.

В першу чергу дякуємо Сусідам, що поспішили на поміч в першій хвилі випадку, живому ще моєму Мужеві, а саме: ВП. П. Балахам, Дорогим Односельчанам Микиткам, Богданам і Михайлам Слободянам, Д-рові Макогонові з Нью Бронсвіку.

З особливою вдячністю зазначуємо щиру відданість нашого Дорогого Отця Пароха В. Танчака, що поспішив з душпастирською опікою, уділив останньої прислуги, відправив Парастас в каплиці, в сослуженні ОО. В. Михайлова й Нагаєвського, проводив у похороні, панахиді та Службі Божій.

Глибоко зворушили нас спочутливі проповіді ОО. Танчака, Нагаєвського, промови на цвинтарі ВП. ПП. К. Кисілевського від Учительської Громади та НТШ, Л. Лепкого від товаришів зброї УСС-ів, С. Дембіцького від Відділу УКК, В. Вишиваного від б. учнів.

Дякуємо за поміч, організування гарного похоронного супроводу, за вказівки та поради ВП. П. С. Дембіцькому.

За участь та висловлені нам спочуття складаємо подяку всім учасникам похорону, зокрема нашій Дорогій Родині, Братаниці Дарії, Братаничам Богданові, Ярославові, Олександрові, Євгенові Ратичам, що прибули з дальших місцевин, ПП. Конюхам, Леськовим і Ф. Цареві, Дорогим Приятелям: Ю. Цурковській, А.К. Ю. Р. Кисілевським, Ткачам, Остап'якам, Лазорам, Луцевим, Вобинським, Недільським, Вербяним, Павлинським, Огродніковій, Чужакові, Сенюті (особливо за гарне відчитання Апостола); Дорогим Односельчанам: ПП. Варчакові, Крумшиновій, Демчишинові.

Дякуємо Хорові, зорганізованому ПП. Інж. Грабовичем та Ощудляком; УСС-ам, очолюваним П. Отаманом Н. Гірняком, Пластові, Учням Покійного, Таборовикам з Байройту, Громадянам Нью Бронсвіку, Ньюарку, Нью Йорку, Филаделфії й околиці. Складаємо щиру подяку за численні вислови спочуття усно й письменно, особливо П. Мельникові, що на своїй радіоавдиції присвятив згадку Покійному та зорганізував автобусову службу з Нью Йорку.

Рівнож дякуємо Сусідам та Приятелям за чудові квіти та 30 вінків, як також Жертводавцям, що зложили свої датки на хворих студентів в Европі, замість квітів на свіжу могилу.

Нехай Всемогучий Господь Бог винагородить усіх своєю щедрою рукою!

Анна Ратич, дружина; сини: **Любомир, Олег, Ростислав**; синова: **Анна**; внучка: **Даруся**.

ВСЯЧИНА

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ВПИСАВСЯ В ПАМ'ЯТНИК П'ЯТИРІЧНОЇ ДОНЬКИ ШЕРЛІ ТЕМПЛ

П'ятирічна донька славної колись артистки Шерлі Темпл прибула до Білого Дому з своїм батьком, комодором Чарлзом А. Блеком і мамою та просила президента Айзенгавера, щоб він вписався до її пам'ятника, який вона приготовляє для однорічного свого брата Чарлза. Президент сповнив її прохання та обіцяв вислати їй свою фотографію із власноручним підписом. Комодор Блек зложив 10-хвилинну візиту президентові, бо мала Сузанна „конечно" хотіла мати в своїй книжці підпис президента.

13-РІЧНА ДІВЧИНА ЗДОБУЛА ПЕРШЕ МІСЦЕ НА ПРАВОПИСНИХ ЗМАГАННЯХ

Англійський правопис дуже тяжкий, і тому в американських школах відбуваються річні змагання, хто найкраще „спелує" між учнями вищих кляс народних шкіл. Цього року на фінальні змагання до Вашинґтону приїхали 54 переможці з окремих міст ЗДА, а перше місце здобула дівчина Єлисавета Гесс із Феніксу в Арізоні. Цікаве в цих правописних чи спелінґових змаганнях те, що в них частіше перемагають дівчата як хлопці. Від 1925 року тільки п'ять разів перемогли були хлопці. Цього року панна Гесс перемогла в кінцевому змаганні двох хлопців: 13-річного Дейвіда Гудсона з Кюяґоґа Фолс в стейті Огайо, і 11-річного Реймонда Соколова, з Дітройту. Перший з них міг вірно „проспелувати" важке слово „Cuyahoga", але не знав, як пишеться таке дивне слово як „consanguineous". Другий її противник дав подвійне „т" у слові „spermaceti". Панна Гесс перемогла всі ці труднощі і словом „soubrette" здобула кінцеву перемогу. Вона дістане $500 нагороди, безплатну поїздку до Ню Йорку, де виступатиме в телевізії, а в самому Вашинґтоні вона була на прийнятті в президента Айзенгавера, який подав їй руку. Скільки наших читачів могли б були дійти до кінцевих змагань?

Посмертні Згадки

ОЛЕНА МАТЕЙ, довголітня членкиця Тов. Українська Січ, відділ 59 УНСоюзу в Бриджпорт, Конн., померла 24. квітня 1953 р., по довгій, тяжкій недузі. Похорон відбувся 27. квітня з погребового заведення до Словацької лютеранської церкви і поховано на Левевіо цвинтарі в Бриджпорт, Конн. Полишила мужа Івана Матей. — В. Їй П.!
М. Галькевич, секр.

ВАСИЛЬ БЕЛЕЙ, член Тов. Зап. Січ, відділ 75 УНСоюзу в Дітройті помер 12. травня 1953 р. Покійний прожив 53 роки. Народився в Зах. Україні. Залишив в смутку одну сестру і трьох братів. Нехай чужа земля буде Йому легкою. — В. Й. П.
С. Здан, рек. секр.

МАТВІЙ НАКОНЕЧНИЙ, член Бр. св. Володимира відділ 130 УНСоюзу упокоївся в Бозі по короткій а тяжкій недузі 15. травня 1953 р. Покійний походив зі села Белзець, пов. Сокаль, Зах. Україна. Оставив в смутку дві замужні дочки, Софію й Ольгу і четверо внуків. Похорон відбувся 18. травня з похоронного заведення П. Яреми. Тіло Покійного перевезено до православної церкви на Бронкс, а звідтам при участи Родини і Членів Братства відпроваджено на цвинтар Кальварія на вічний спочинок. — В. Й. П.!
Г. Лучанко, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. И. — Тов. „Українська Січ" відд. 39, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 7. червня 1953 р., о год. 3. по полудні в галі У. Н. Дому. Вкладки приймається від год. 11:30. Проситься ласкаво всіх членів явитися на збори. — Управа.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Управа Тов. ім. Д. Вітовського відд. 301 повідомляє, що місячні збори Т-ва відбудуться в неділю, 7-го червня в залі при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St., о год. 12:30 в полудне. Просимо всіх членів взяти якнайчисленнішу участь і використати збори для вплати вкладок. — Управа.

● НА ПРОДАЖ ●

НА ПРОДАЖ 47-акрова фарма, 7-кімнатний дім, курники на 1,500 курей, стодола, машини, корова, 600 курей. Добре положення. Ціна приступна. Продається з причини старости.
По інформації писати до:
H. HIRNIAK,
R. D. 2, Box 165,
Cranbury, N. J.

● БИЗНЕСОВІ НАГОДИ ●

НА ПРОДАЖ
СПОЖИВЧА КРАМНИЦЯ
І ДЕЛІКАТЕСЕН.
110 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY

● ВАКАЦІЇ ●

● РІЗНЕ ●

Моя адреса:
MAURICE MASLAK
435 East 5th Street
New York, N. Y.

ВОЛОДИМИР ПЕТРИК

Ділимося сумною вісткою, що дня 22-го квітня 1953 року в Пассайку, Н. Дж., упокоївся в Бозі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами наш Надорожчий Батько

ВОЛОДИМИР ПЕТРИК,

народжений 17-го серпня 1885 року в Добротворі, пов. Камінка Струмілова, Західня Україна.

Похорон відбувся в суботу, 25-го квітня 1953 року з похоронного заведення Е. Ваксманського до Церкви Св. Николая, а відтак на кладовище Св. Михаїла в Льодай, Н. Дж.

Родина бл. п. Володимира щиро дякує Всеч. о. пароховi В. Білинському, Всеч. о. Л. Яцикевичеві, Членам С. У. М. А. — Осередок в Пассайку, Н. Дж., усім Приятелям, Знайомих, які прибули віддати останню прислугу Покійному.

Дякує рівнож за офіруючі Служби Божі, вінки, квіти та вислови співчуття.

Горем прибита
Родина
ПЕТРИКІВ та КОСТИШИНИХ.

ПОДЯКА

Отсею дорогою складаємо якнайщирішу подяку Всім тим, які взяли участь в похоронах

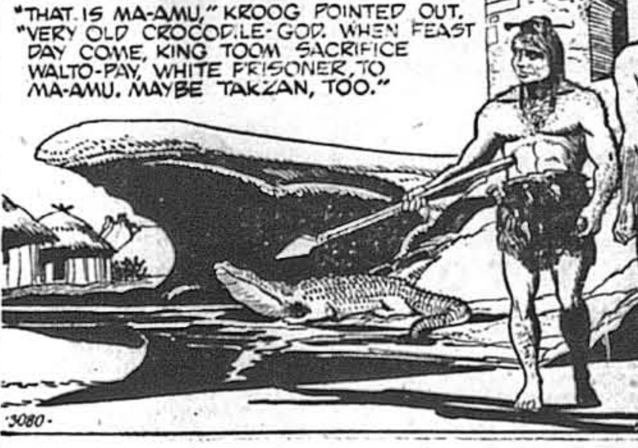
бл. п. ЯРОСЛАВА АНДРУСЕЧКА

й причинилися до звеличання Панахиди і Жалібної Служби Божої в церкві св. Юрія. Багато вірних друзів пожертвували свій час, відпроваджуючи Покійного на далекий цвинтар в Норт Арлінґтон, за це Їм щира подяка.

Дякуємо Друзям і Знайомим Покійного за усні чи листовні вислови співчуття і зложення квітів. Зокрема дякуємо п. д-р Козакові за зворушливе і глибоке прощальне слово від б. укр. Вояків. Дякуємо щиро Товаришам праці за численну участь в похоронах, за вислови співчуття, матеріяльну допомогу і квіти. Хай Господь Бог винагородить Всім за їх щире співчутливе серце.

Дружина й Рідня.

ТАРЗАН, ч. 3080. Для згадки.

"ALL PRISONERS FOR SACRIFICE TO MA-AMU," KROOG WENT ON, "KEPT IN CAVE UNDER PALACE TILL FEAST DAY. OTHER PRISONERS WORK IN QUARRIES."

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

„Це Ма-аму", вказував Круґ. Дуже старий крокодил-бог. Коли зближається день празника, король Тум жертвує валто-пая, білого невільника, Ма-амові. Може також і Тарзана".

„Всі невільники для жертви Ма-амові", продовжував, „перебувають в печері під палацом аж до дня празника. Інші невільники працюють у каменоломі".